

ဝန်ကြီးဌာန
(မူဝါဒ)

နိုင်ငံတကာ

ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်ထူထောင်ရေး

အေ. ဇေ. အေ. ကြုံ့ မျှ ဝ :

သန်းစိုးနိုင်

အမှာ စကား

၇၀ ခုနှစ်လောက်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့တဲ့ တတိယလှိုင်း (THIRD WAVE) ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လှုပ်ရှားမှုအတွင်းမှာ နိုင်ငံပေါင်းရှစ်ဆယ်ကျော်ခန့်- ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတွေ ဖြစ်လာခဲ့ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထောင်စုနှစ်အကုန်ပိုင်း ရောက်ချိန်မှာ တော့ ဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံ လောက်သာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည် နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ နောက်ပြန်လှိုင်း-တန်ပြန်ရိုက်ခတ်မှုကြောင့် ဒီနိုင်ငံအများစုဟာ အာဏာရှင်စနစ်သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုးအောက်ကို ပြန်လည်ရောက်ရှိသွားခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းအမျိုးမျိုးရှိတဲ့ နောက် အဓိက အကြောင်းအချက်က အာဏာရလာတဲ့ ဒီမိုကရေစီ အစိုးရများ အနေနှင့် အာဏာရှင်စနစ်ရဲ့ ကျောရိုးအခန်းက ပါဝင်ခဲ့ကြတဲ့ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ် အပေါ် ကောင်းမွန်အောင်မြင်အောင် မစွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ကြလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်း မတည်ဆောက်နိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး အာဏာရှင် စနစ်တွေ အချိန်မရွေး ပြန်ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း သမိုင်းကြောင်းက ကောင်းစွာ သင်ခန်းစာ အကြိမ်ကြိမ်ပေးခဲ့ပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီနေ့ခေတ် ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရေးမှာ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်း တည်ဆောက်နိုင်ရေး

ဟာ အရေးပါအခြေခံအကျဆုံး လုပ်ငန်းတာဝန်ဖြစ်ကြောင်းကို မီးမောင်းထိုးပြလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ယေဘုယျအားဖြင့်ပြောရရင် ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်ဆိုတာ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေး စနစ်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် အကာအကွယ်ပေးပြီး ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို လက်ခံဆောင်ရွက်ပေးတဲ့ တပ်မတော်မျိုးကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ သို့ပေမဲ့ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ အတွေ့အကြုံတွေအရ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီပြုပြင် ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေဟာ တခြား နယ်ပယ်တွေထက် သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးကာ အထိအရှုမခံနိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းစဉ်ကြီး ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းစဉ်ကြီး မအောင်မြင်ရင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကြီး တစ်ရပ်လုံး ဆုံးရှုံးထိခိုက် နစ်နာသွားစေနိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို မလေ့လာရင်မဖြစ်သလို အလောတကြီးအလျင်စလိုလုပ်လို့ လည်း မဖြစ်ပါဘူး။ အလွန်သတိကြီးစွာထားပြီး အခြေအနေ၊ အချိန်အခါနှင့် ကိုက်ညီစွာ လုပ်ငန်းစဉ် ခြေလှမ်းနည်းနာ ပေါ်လစီမူဝါဒကို ချမှတ်ဆောင်ရွက်ကြရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံတွေ အရ ယေဘုယျပေါ်လစီမူဝါဒတွေ ရှိတန်သလောက်ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပုံသေနည်းမရှိပါဘူး။ တိုင်းပြည် တစ်ပြည်ချင်းစီရဲ့ ထူးခြားတဲ့ အနေအထား နောက်ခံကားတွေအပေါ်မူတည်ပြီး "တစ်ကျောင်းတစ် ဂါထာ၊ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း" ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ပညာရှင်များ ရဲ့ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အသွင် ကူးပြောင်းရေး အတွေ့အကြုံတွေကို အလေးထားလေ့လာရမှာ ဖြစ်ပေမည်။ ပုံတူကူးချလို့ မရနိုင် ပါဘူး။ "လေစင်ကြည့် ရွက်တိုက်ကြရမည်" အနေအထားကို ရှောင်

လွဲလို့ မရပါဘူး။

(နိုင်ငံတကာ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် ထူထောင်ရေး အတွေ့အကြုံများ စာအုပ် "သစ်တစ်ပင် ချင်းကနေ၊ တတောလုံး"ကို လွှမ်းခြုံကြည့်မြင်နိုင်ရေးအတွက် အပိုင်းကြီး(၅)ပိုင်း ခွဲကန့်ထား ပါတယ်။ အပိုင်း(၁)မှာ တော့ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်ရဲ့ သဘောသဘာဝနှင့် မျက်မှောက်ခေတ်၊ အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး အနေအထားကို သဘောတရား သီဝရီတွေအရ ခွဲခြားရှင်းပြထား ပါတယ်။

အပိုင်း(၂)မှာ တော့ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အသွင်ပြောင်းထူထောင်ရေးနှင့် စပ်လျဉ်း တဲ့ ဆောင်းပါး(၇)ပုဒ်ကို တင်ပြထားပါတယ်။ မြန်မာ့ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဆိုင်ရာပြဿနာတွေရဲ့ အတိမ်အနက်ကို မှန်းဆကြည့်နိုင်ကြဖို့ ဖြစ်ပါတယ်။

အပိုင်း(၃)မှာ တော့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံတွေဖြစ်ကြတဲ့ ထိုင်း၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ ကိုရီးယား၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် အာရပ်ဇေဗီး လှုပ်ရှားမှုတွေအတွင်း သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းပြည်တွေရဲ့ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်ထူထောင်ရေး အတွေ့အကြုံတွေကို မိတ်ဆက်တင်ပြထား ပါတယ်။

အပိုင်း(၄)မှာ နိုင်ငံတကာမှာ ကြီးစိုးလွှမ်းမိုးခဲ့ကြတဲ့ အာဏာရှင်များရဲ့ အနေအထားနှင့် သဘောသဘာဝကို စစ်တန်းထုတ် အကျဉ်းချုပ်ထားပြီး ဥရောပ၊ အာဖရိက၊ လက်တင်အမေရိက တိုက်တွေရှိ စစ်တပ်တွေရဲ့ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် ထူထောင်ရေး အတွေ့အကြုံတွေကို ခြုံငုံသုံးသပ် ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

အပိုင်း(၅) နိုင်ငံတကာ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်တည်ဆောက်ရေး အတွေ့အကြုံများကို နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်တင်ပြချက် ဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်က နိုင်ငံရေး သိပ္ပံပညာရှင် ဇိုလ်တန် ဘာရာနီ (ZOLTAN BARANI) ရေးသားတဲ့ ‘BULDING DEMOCRATICARMY’ (ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် ထူထောင်ခြင်း) နာမည်ရှိ စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ရရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ကလည်း "အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး" ကို အကြောင်းပြုပေါ်ထွန်းလာတဲ့ ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် တည်ဆောက်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံများကို အကျယ်အပြန့် သုတေသနပြု ရေးသားထားတဲ့ စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့စာအုပ်က နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်း အသွင်ကူးပြောင်းမှုတွေကို သီးခြား ဖော်ပြခြင်းမဟုတ်ဘဲ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာခြင်း (COMMPARATIVE STUDY) သဘောနှင့် ဦးတည်ရာ နိုင်ငံအချို့ကို ယှဉ်တွဲသုံးသပ် တင်ပြထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့စာအုပ်က အဆင့်မြင့် သုတေသနစာပေ တစ်ရပ်ဖြစ်ပေမယ့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံခြင်း၊ အခြေအနေနှင့် သမိုင်း ကြောင်းကို လေ့လာသိရှိမထားတဲ့ စာဖတ်ပရိသတ်အချို့အတွက် နားလည်သဘောပေါက်ဖို့ အခက်အခဲရှိလို့ တိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ဖို့ အဆင်မပြေလှပါဘူး။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် သူ့စာအုပ်မှာ လည်း ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာအတွေ့အကြုံကောင်းတွေ၊ သင်ခန်းစာယူ စရာတွေ အမှန်ပဲပါဝင်နေပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ့စာအုပ်ထဲက နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံချင်းစီရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို သီးခြားစီခွဲထုတ်ပြီး စာရေးသူဘာသာပြန်တဲ့ "ဒီမိုကရေစီနှင့် အရပ်ဘက် စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး" စာအုပ်ထဲက အချက် အလက် တချို့ ဆောင်းပါးတချို့နှင့် ပေါင်းစပ်တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီစာအုပ်ဟာ ဇိုတန်ဘာရာနီရဲ့ "ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် ထူထောင်ခြင်း" စာအုပ်နှင့် "ဒီမိုကရေစီနှင့် အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး" စာအုပ်(၂)အုပ်ကို ပေါင်းစည်း ဆက်စပ်တင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

အဆိုပါ စာအုပ်(၂)အုပ်ကို ပေါင်းစည်းဆက်စပ် ပေးလိုက်တဲ့ အတွက်

က် "ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် စုံလင်ပီသအောင် ပြန့်ကျက်မိတ်ဆက်ပေး နိုင်ခဲ့ပေမယ့် ဒီစာအုပ်(၂)အုပ်စလုံးမှာ အရေးကြီးတဲ့ ကွက်လပ်ကြီးတစ် ခု ကျန်ရှိနေခဲ့ပါတယ်။ ဒါကတော့ ကမ္ဘာပေါ်မှာ သက်တန်းအရှည်ဆုံး စ ဖ်အာဏာရှင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်ပြီး ဒီနေ့အထိသည် ဒီမိုကရေစီတပ်မ တော် ထူထောင်နိုင်စွမ်း မရှိသေးတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ "အရပ်ဘက် စစ်ဘ က်ဆက်ဆံရေး" အနေအထားကို ဆိုခဲ့ပါ စာအုပ်တွေမှာ လုံးဝဆက်စပ် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း မရှိခဲ့ကြပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြန်မာ နိုင်ငံရဲ့ " အရပ်ဘက် စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး" အနေအထားကို "နိုင်ငံတကာ ဒီမို ကရေစီ တပ်မတော် ထူထောင်ရေး အတွေ့အကြုံတွေ"နှင့် ဆက်စပ်ယှ ဉ်တွဲလေ့လာ နိုင်ရေးအတွက် အပိုင်း(၂)မှာ မြန်မာဒီမိုကရေစီ တပ်မ တော်အသွင်ကူးပြောင်းရေး ပြဿနာဆိုင်ရာ ဆောင်းပါး (၇)ပုဒ်ကို ထ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီစာအုပ်ရဲ့ အတွင်းသဘော အချုပ်ကတော့ မြန်မာတပ်မတော်ကို ဒီ မိုကရေစီ တပ်မတော် အဖြစ် အသွင်ကူးပြောင်းချင်တယ်ဆိုရင် ဗိုလ်ချူ ပ်နေဝင်းရဲ့ အမွေတွေ ဆက်ခံသွတ်သွင်းထားတဲ့ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကို စစ် မှန်တဲ့ ဖက်ဒရယ် ဒီမိုကရေစီ ဖွဲ့စည်းပုံဖြစ်အောင် ဦးစွာအသွင်ပြောင်း ရေးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း လွှဲအပ်ပေးခဲ့တဲ့ အမွေဆိုတာတွေ ကတော့

- တပ်မတော်ကို တသွေး၊ တသံ၊ တမိန့်၊ တလက်ကိုင်တပ်အဖြစ် ဖန် တီးရေး

- တပ်မတော်ထဲတွင် အဖကြီးစိုးရေး အစဉ်အလာ ထူထောင်ထား ရေး

- တပ်မတော်ကို လွတ်လပ်တဲ့ သီးခြားအာဏာပိုင် အဖွဲ့ဖြစ်အောင် ဖန်တီးရေး
- တပ်မတော်ကို ကယ်တင်ရှင်ဖြစ်အောင် အစဉ်အင်အားတိုးချဲ့တည်ဆောက်ရေး
- တပ်မတော်ကို နိုင်ငံရေးဦးဆောင်မှုအခန်းမှာ အစဉ်သဖြင့် ပါဝင်ခွင့်ရရေး
- ဒို့တာဝန်အရေး(၃)ပါးကို မထိပါးရေးတို့ ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဦးနေဝင်းရဲ့ နိုင်ငံရေး အမွေတစ်ရပ်ဖြစ်တဲ့ ဖက်ဒရယ်ဆန့်ကျင်ရေး သဘောထား ကိုတော့ သူတို့ ဆက်ဆံခဲ့တဲ့ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး ဦးသန်းရွှေက ခေတ်ကာလနှင့်လျော်ညီစွာ ပြင်ဆင် ကျင့်သုံးခဲ့ပါတယ်။ ဆိုရရင် ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုတာ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး နေဝင်းရဲ့ အမွေတွေကို ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး ဦးသန်းရွှေက အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီအောင် မွမ်းမံပုံဖော် ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံကို ဒီမိုကရေစီနှုန်းစံတွေနှင့် ကိုက်ညီအောင် ပြင်ဆင်နိုင်ခြင်းမရှိသမျှ မြန်မာ့ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် ထူထောင်ရေးဆိုတာ "လေထဲမှာ တိုက်အိမ်ဆောက်"နေသလိုသာ ရှိပါလိမ့်မယ်။

**လေးစားစွာဖြင့်
သန်းစိုးနိုင်**

အပိုင်း(၁)

ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် ဆိုတာ ဘာလဲ

၇၀ စုနှစ်လောက်က စတင်ခဲ့တဲ့ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တတိယလှိုင်း (Third Wave) လှုပ်ရှားမှုအတွင်းမှာ နိုင်ငံပေါင်း ရှစ်ဆယ် ကျော်ခန့် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေ ဖြစ်လာခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ထောင်စုနှစ်အ ကုန်ပိုင်းကို ရောက်ချိန်မှာ တော့ ဒီနိုင်ငံတွေရဲ့ သုံးပုံတစ်ပုံလောက်သာ ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံအဖြစ် ဆက်လက်ရပ်တည်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ နိုင်ငံအများ စုဟာ အာဏာရှင်စနစ်အသွင် သဏ္ဌာန် အမျိုးမျိုးအောက်ကို ပြန်လည် ရောက်ရှိ သွားခဲ့ကြရတယ်။ ဒီလိုဖြစ်ရတဲ့ အကြောင်းအချက် အမျိုးမျိုး အနက် အဓိကအကြောင်း အချက်ဟာ အရပ်ဘက် ဒီမိုကရေစီအစိုးရများ အနေနဲ့ အာဏာရှင်တွေရဲ့ လက်ကိုင်တုတ်အဖြစ် အသုံးချခံခဲ့ကြရတဲ့ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီတပ်မတော် အဖြစ် အသွင် ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကောင်းမွန်အောင်မြင်အောင် မလုပ်နိုင် ခဲ့ကြလို့ ဖြစ်ပါ တယ်။ ဒီမှာ မေးစရာမေးခွန်းတွေ ရှိလာတာက ...

ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်ဆိုတာ ဘာလဲ၊

အာဏာရှင်စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်အဖြစ် ဘယ်လိုအသွင်ကူးပြောင်းမှာ လဲ

ယေဘုယျအားဖြင့်ပြောရရင် ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်ဆိုတာ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးစနစ်ကို အသိအမှတ်ပြု အကာအကွယ်ပေးပြီး ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်(Democratic Admini -stration) ကို လက်ခံတဲ့ တပ်မတော်ကို ဆိုလိုတာပါ။ ဆိုရရင် နိုင်ငံတော်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းနဲ့ တပ်မတော်တို့ ရဲ့ သုံးပွင့်ဆိုင်ဆက်ဆံရေးဟာ ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူသဘောတွေအပေါ်မှာ ရပ်တည်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ အခြေခံမူသဘောအရ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံမူနဲ့ အညီ ရွေးကောက် တင်မြှောက်ထားတဲ့ နိုင်ငံတော် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းအရပ်ရပ်ရဲ့ တည်ရှိမှုကို တပ်မတော်အနေနဲ့ အသိအမှတ် ပြုရမယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားတဲ့ နိုင်ငံရေး အီလစ်တွေရဲ့ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို မလွဲမရှောင်သာစွာ တပ်မတော်အနေနဲ့ နာခံဖို့ တာဝန်ရှိတယ်။ ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေကို နာခံရေးနဲ့ ကာကွယ်ရေးဟာ တပ်မတော်ရဲ့ အခြေခံတာဝန် ဖြစ်တယ်။ တပ်မတော်အနေနဲ့ ဒီအခြေခံတာဝန်တွေကို နာခံကာကွယ်ရေး ဝတ္တရားပျက်ကွက်ခဲ့ရင် ဒီမိုကရေစီဟာ ဘယ်လိုမှ တည်ငြိမ်ခိုင်မာမှုရှိမှာ မဟုတ်ဘူး ။ အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ်သည် ပင်လျှင် တပ်မတော်ရဲ့ ထောက်ခံမှု မရှိရင် မဖြစ်နိုင်ပါ။ တစ်ချိန် တည်းမှာ အရပ်သားအစိုးရရဲ့ ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကို တပ်မတော်က လက်မခံနိုင်ရင်လည်း စစ်မှန်တဲ့ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် ထူထောင်နိုင်ရေးဆိုတာ မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။

ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာ အတွေ့အကြုံတွေအရ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီ အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ဟာ အခြားနယ်ပယ်တွေထက် ခက်ခဲရှုပ်ထွေးကာ အထိအရှုမခံနိုင်တဲ့ လုပ်ငန်းဖြစ်ပါတယ်။ ဒီလုပ်ငန်းစဉ် မအောင်မြင်ရင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကြီး တစ်ရပ်လုံး ဆုံးရှုံးထိခိုက် နစ်နာ

သွားတတ်ပါတယ်။ အသွင်ကူးပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို မလုပ်ရင်မဖြစ်သလို အလောတကြီး၊ အလျင်စလို လုပ်လို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ‘မလျော့ မတင်းစောင်းကြိုးညှင်း’တဲ့ နည်းနဲ့ စနစ်တကျ ခြေလှမ်းရှိစွာ ဆောင်ရွက်ရမ ၂၁ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမို ကရေစီ တပ်မတော်အသွင်ကူးပြောင်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ဟာ သိမ်မွေ့နက်ရှိုင်းသည် နှင့်အမျှ သတိကြီးစွာထားပြီး ဆောင်ရွက်ရမည့်လုပ်ငန်း ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ထပ် အရေးကြီးတဲ့ အချက်တစ်ချက်ကတော့ ယေဘုယျဒီမို ကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးမှာ အခြေခံ လုပ်ငန်းစဉ်၊ ခြေလှမ်း နည်းနာ၊ ပေါ်လစီမူဝါဒ ရှိတန်သလောက် အသင့်ရှိနေမြဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စစ်တပ်ကို ဒီမိုကရေစီ အသွင်ပြောင်းရေး လုပ်ငန်းစဉ်မှာ တော့ ပုံသေနည်းရယ် လို့ တိတိကျကျ ပီပီသသ မရှိခဲ့ကြပါဘူး။ တိုင်းပြည်များရဲ့ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး အခြေအနေ၊ အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး အနေအထား၊ သမိုင်းနောက်ခံကားတွေအပေါ်မူတည်ပြီး ‘တစ်ကျောင်းတစ်ဂါထာ တစ်ရွာတစ်ပုဒ်ဆန်း’ ဖြစ်နေတတ်ကြပါတယ်။ ပညာရှင်များ ရဲ့ နိုင်ငံ တကာ အသွင်ကူးပြောင်းရေး အတွေ့အကြုံဆိုင်ရာ လေ့လာမှုတွေကို အလေးထားရမှာ ဖြစ်ပေမယ့် ပုံတူကူးချလို့ မရပါဘူး။ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေးဆိုင်ရာ သီဝရီ၊ မူဝါဒ၊ နည်းနာရယ်လို့ ဘယ်မှာ မှ အတိအကျ မရှိကြပါဘူး။ လေစင်ကြည့်ပြီး ရွက်တိုက်ကြရတာမျိုးပါ။ ဒါကြောင့်လည်း ပြင်သစ်နိုင်ငံရေးသိပ္ပံပညာရှင် အယ်လိန်းရော့ကွီ(Alain Rouquie) က ...

"ပညာရှင်တွေ အသေအချာ လေ့လာပြုစုထားတဲ့ သီဝရီတွေ၊ ကောက်ချက်တွေကို သမိုင်း တရားခွင်က ရုတ်ခြည်း ငြင်းဆန်ပယ်လှန်ပစ်တာမျိုးတွေ ရှိခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ တကယ်တော့ ဒီမို ကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးတို့၊ ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေး

တို့ ဆိုတာတွေဟာ သမိုင်းဖြစ်စဉ်ကို ဖန်တီးတဲ့ အကြောင်းအချက်တွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ နိုင်ငံရေး စနစ်ဖျက်သိမ်းရေး၊ အစိုးရပြောင်းလဲပစ်ရေး၊ လူမှုစနစ် ပြောင်းလဲရေးဆိုတဲ့ သမိုင်းကြောင်း အပြောင်းအလဲကြီးတွေ ရုတ်တရက် ပေါ်ပေါက်ပြောင်းလဲမှောက်လှန်ပစ်လိုက်နိုင်ခြင်းရဲ့ နောက်ဆက်တွဲ ဖြစ်ပေါ် လာလေ့ ရှိတဲ့ အကျိုးဆက်တွေသာ ဖြစ်ပါတယ်" လို့ ပြတ်သားစွာ ကောက်ချက်ချခဲ့ပါတယ်။

နိုင်ငံတကာ စစ်ရေးလေ့လာသူပညာရှင်များ ရဲ့ အဆိုအရ ဒီမိုကရေစီ စစ်တပ် အသွင် ကူးပြောင်းရေးမှာ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် အသွင်သဏ္ဌာန်သုံးမျိုးရှိပါတယ်။

(၁) စစ်ပွဲလွန် ဒီမိုကရေစီ စစ်တပ်အသွင် ကူးပြောင်းရေးသဏ္ဌာန်

ဒီစစ်ပွဲလွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေး သဏ္ဌာန်ကိုပဲ နှစ်မျိုးထပ်ခွဲ နိုင်ပါသေးတယ်။

(က) ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပွဲလွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေးသဏ္ဌာန်

ဥပမာအားဖြင့် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးဆုံးပြီးနောက်ပိုင်းမှာ စစ်ရှုံးသွားတဲ့ ဂျာမနီ၊ ဂျပန်နဲ့ အီတလီ အာဏာရှင်နိုင်ငံ သုံးနိုင်ငံက စစ်တပ်တွေကို အကြွင်းမဲ့ လက်နက်ချစေကာ အပြီးတိုင် ဖျက်သိမ်းပြီးနောက် မဟာမိတ်တပ်ဖွဲ့များ ရဲ့ ကြီးကြပ်မှုအောက်မှာ ကာကွယ်ရေးတပ်ဖွဲ့များ ပြန်လည်ဖွဲ့စည်းထူထောင်ပေးခြင်းမျိုး ဖြစ်တယ်။

(ခ) ပြည်တွင်းစစ်ပွဲလွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေးသဏ္ဌာန်

ဥပမာအားဖြင့် ယူဂိုဆလားဗီးယားနိုင်ငံ ပြိုကွဲပြီးနောက် ဆာ့ဘ်လူမျိုးတွေနှင့် ခရိုအေးရှား တွေအကြား ပြင်းထန်တဲ့

ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားပြီးနောက် နိုင်ငံတကာ ကြီးကြပ်မှုအောက်မှာ ဆားဗီး ယားတပ်မတော်၊ ဘော့စနီးယား၊ ဟာဇီဂိုးဗီးနားတပ်မတော် တွေ ထူထောင်ပေးခဲ့ရတယ်။ အလားတူ ဘယ်လ်ဆာဗေးဒိုးနိုင်ငံမှာ လည်း လူတစ်သိန်းနီးပါး သေဆုံးခဲ့တဲ့ ၁၂ နှစ်ကြာ ပြည်တွင်းစစ် ပြီးပွား ခဲ့ ပြီးနောက် အစိုးရနဲ့ လက်ဝဲသူပုန်များ အကြား ငြိမ်းချမ်းရေး စေ့စပ်ဆွေးနွေးပွဲ အောင်မြင်သွား ခဲ့ကာ အယ်လ်ဆာဗေးဒိုးတပ်မတော် ကို ပြန်လည်အသွင်ပြောင်း ဖွဲ့စည်းခဲ့ရတယ်။ ဒီလို စစ်ပွဲလွန် ကာလ တွေမှာ ဒီမိုကရေစီ စစ်တပ်အသွင်ပြောင်း ထူထောင်ခဲ့ကြတာမှန်ပေမယ့် တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံ အသွင်ကူးပြောင်းရပုံခြင်းက မတူခဲ့ကြပေ။

(၂) အုပ်စိုးမှုသဏ္ဌာန်အပြောင်းအလဲ

နောက်ထပ် ဒီမိုကရေစီ စစ်တပ်အသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းကတော့ အစိုးရရဲ့ အုပ်စိုးမှုသဏ္ဌာန်အပြောင်းအလဲ (Change in Administrative Form of Government) ကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီမှာ လည်း မတူတဲ့ အသွင်သဏ္ဌာန် နှစ်မျိုးတွေ့ရပါတယ်။

(က) ကိုလိုနီခေတ်လွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေး

(Post Colonial Transition)

ဒီအသွင်ကူးပြောင်းရေး အတွေ့အကြုံကိုတော့ ကိုလိုနီအုပ်စိုးမှုအောက်က လွန်မြောက်ပြီး လွတ်လပ်ရေးရလာတဲ့ နိုင်ငံတွေမှာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။ မြန်မာပြည်မှာ လည်း ၁၉၄၅ ခုနှစ်က ကန့် စာချုပ်အရ မြန်မာ့တပ်မတော်ကို အသွင်ပြောင်းပြုပြင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြရတဲ့ အတွေ့အကြုံမျိုး ရှိခဲ့ဖူး ပါတယ်။

(ခ) ပြန်လည်ပေါင်းစည်းမှုဆိုင်ရာ အသွင်ကူးပြောင်းရေး

အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို အကောင်အထည် ဖော်လာနိုင်ချိန်တွေမှာ တပ်မတော် ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးဆိုင်ရာ အ သွင်ကူးပြောင်းမှု သဏ္ဌာန်တွေကို တွေ့ရတတ် ပါတယ်။ အထူးသဖြင့် တော့ တောင်ဖရိုက၊ ဂျာမနီနဲ့ ယီမင်နိုင်ငံတွေရဲ့ အမျိုးသား ပြန်လည်သ င့်မြတ် ရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွေမှာ တွေ့မြင်ခဲ့ကြရပါတယ်။ တောင်အာဖရိ က အသားအရောင်ခွဲခြားရေး၊ လူဖြူ အစိုးရနဲ့ မင်ဒဲလားဦးဆောင်တဲ့ အာဖရိက အမျိုးသားကောင်စီ(ANC) အဖွဲ့တို့ အကြား နှစ်သုံးဆယ် ကြာ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေး တိုက်ပွဲတွေ ခင်းခဲ့ကြပြီးနောက် ၉၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မ ၂၁ အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး အစိုးရတစ်ရပ်ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီအချိန်မှာ လူဖြူအစိုးရစစ်တပ်နဲ့ ANC စစ်တ ပ်တို့ အကြား ပြန်လည်ပေါင်းစည်းရေးအသွင်ကူးပြောင်းမှု ဖြစ်စဉ်တစ် ရပ်ကို ဖြတ်သန်း ခဲ့ကြရပါတယ်။ ဂျာမနီနဲ့ ယီမင်တို့ မှာ လည်း အလား တူဖြစ်စဉ်တွေ ဖြတ်သန်းခဲ့ကြရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းရေး သဏ္ဌာန်တွေကတော့ တစ်နိုင်ငံနဲ့ တစ်နိုင်ငံမတူခဲ့ကြပါဘူး။

(၃) အစိုးရအပြောင်းအလဲ (Regime Change)

အစိုးရအပြောင်းအလဲကြောင့် ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော်ကို အသွင်ပြောင်းခဲ့ကြရတာလည်း အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် သဏ္ဌာန်နှစ်မျိုး ရှိ ပါတယ်။

(က) အာဏာရှင်ခေတ်လွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေး

အကြောင်းအချက် အမျိုးမျိုးကြောင့် အာဏာရှင်အစိုးရ အဖြစ်က ဒီ မိုကရေစီအစိုးရ အသွင် ပြောင်းလဲလာတဲ့ အတွက် ဒီမိုကရေစီ တပ်မ တော် အသွင်ကူးပြောင်းခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံတွေကတော့ ဥရောပမှာ စပိန်၊ ပေါ် တူဂီ၊ ဂရိနိုင်ငံတို့ ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ လက်တင်အမေရိကမှာ တော့ အာဂျင်

တီးနား၊ ချီလီနဲ့ ဂွါတီမာလာနိုင်ငံများ ဖြစ်ကြပါတယ်။ အာရှမှာ တော့
ထိုင်း၊ တောင်ကိုရီးယားနဲ့ အင်ဒိုနီးရှား နိုင်ငံများ ရှိခဲ့ကြပါတယ်။

(ခ) ကွန်မြူနစ်ခေတ်လွန် အသွင်ကူးပြောင်းရေး

၁၉၉၀ ခုနှစ်ဝန်းကျင်က ဘာလင်တံတိုင်းကြီး ပြိုကွဲပြီးနောက်မှာ အ
ရှေ့ဥရောပနိုင်ငံများက ကွန်မြူနစ် အစိုးရတွေ ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ပြုတ်ကျ
သွားခဲ့ကြပြီးနောက်ပိုင်း ဒီမိုကရေစီ အစိုးရတွေ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ကြပါ
တယ်။ ထိုစဉ်က ကတ္တီပါ တော်လှန်ရေးနည်းနဲ့ ညင်သာချောမွေ့စွာ အ
သွင်ကူး ပြောင်းသွားတဲ့ နိုင်ငံတွေရှိခဲ့ကြသလို အာဏာလုပွဲတွေနဲ့ ရင်
ဆိုင်ဖြတ်သန်းခဲ့ရတဲ့ တိုင်းပြည်တွေ လည်း ရှိခဲ့ကြပါတယ်။ ဒီအထဲမှာ
ဒီမိုကရေစီ တပ်မတော် အသွင်ကူးပြောင်းရေးတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲခဲ့ကြ ရတဲ့
တိုင်းပြည်တွေကတော့ ရုရှား၊ ဆလိုဗီးနီးယားနဲ့ ရူမေးနီးယားတို့
ဖြစ်ကြပါတယ်။

စစ်တပ်သည် ခေတ်သစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုင်းအတွက် မရှိမဖြစ်လိုအ
ပ်သော Institution တစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းရဲ့ အကျိုးစီးပွားထိန်း
သိမ်းကာကွယ်ရေးအတွက် ခိုင်မာအားကောင်း နေရမည်ဖြစ်ပါတယ်။
သို့တိုင် ၎င်းသည် နိုင်ငံတော်၏ အရေးပါသည့် အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်
သည့် အလျောက် နိုင်ငံတော်၏ ကြီးကြပ်စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် သာ ရှိ
ရပေလိမ့်မယ်။ ထို့ကြောင့်ပင် နိုင်ငံ ရေးသိပ္ပံပညာရှင်ကြီး မက်စ်ဝေဘာ
(Max Weber) က "ခေတ်သစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်
သော စစ်တပ်သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် စစ်ရေးရပ်ပိုင်းအင်အားမှန်
သမျှ ရယူသုံးစွဲ ပိုင်ခွင့်ကို လက်ဝါးကြီးအုပ်ရယူထားသည့် တစ်ခုတည်း
သော Institution ပင်ဖြစ်သည် ။ ဤသည် ပင် စစ်တပ်နှင့် အရပ်သားအ
ဖွဲ့အစည်းတို့ အကြား ကွဲပြားခြားနားချက် ဖြစ်၏။ တစ်ချိန်တည်းတွင်

ဤသည် ပင်စစ်တပ်အနေနှင့် အရပ်သား အုပ်စိုးမှုအပေါ်
စိန်ခေါ်ခြင်းခြောက်နိုင်စွမ်းရှိသော အနေ အထားပင်ဖြစ်တော့သည်။ ။
သို့သော် နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ၎င်းကို အကာအကွယ်ပေးမည့် အင်အား
တစ်ရပ်လိုအပ်သောကြောင့် နိုင်ငံတော်၏ အရင်းအမြစ် အလုံးစုံကို အ
သုံးချ၍ စစ်တပ်ကို ထူထောင် ပေးထားခြင်းဖြစ်သည်။ ။ ထိုသို့ အကြမ်းဖ
က်အင်အား သုံးစွဲခွင့်ကို နိုင်ငံတော်က စစ်တပ်အား ပေးအပ်
ထားခြင်းကြောင့်ပင် စစ်တပ်အနေနှင့် နိုင်ငံတော်ကို လက်အောက်ခံပြု
ခွင့် မရှိသင့်ပေ။ ဤသည် ကို အရပ်ဘက် အစိုးရအနေဖြင့် ထိန်းသိမ်း
ချုပ်ကိုင်ပိုင်ခွင့်အာဏာ ရှိသင့်ပေသည်။ ။ အရပ်ဘက်အစိုးရ အနေဖြင့် စ
စ်တပ်ကို အမိန့်ပေးခွင့် ရှိရမည်ဖြစ်သလို စစ်တပ်၏ လွတ်လပ်စွာ ရပ်
တည်လှုပ်ရှား ပိုင်ခွင့်ကိုလည်း အရပ်ဘက် အစိုးရ အာမခံချက်ပေးရန်
လိုအပ်ပေသည် " ဟူ၍ ရှင်းလင်းပြတ်သား စွာထောက်ပြခဲ့ပါတယ်။ ။ ပ
ညာရှင်ကြီး မက်စ်ဝေဘာ၏ အထက်ပါ အဆိုပါအမိန့်သည် ပင်လျှင် ဒီမို
ကရေစီ တပ်မတော်တစ်ရပ်၏ အခြေခံလက္ခဏာနှင့်
လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဖော်ညွှန်းလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ။

(Ref: Making A Democratic Army)

* * *

အရပ်ဘက် စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးသစ်

ကွယ်လွန်သူ

ပါမောက္ခဟန်တင်တန် (Hungtinton)

က

‘တတိယလှိုင်း’ (Third Wave) စာတမ်းထဲမှာ ၇၀ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း အာဏာရှင်စနစ်ကနေ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို အသွင်ကူးပြောင်းသွား တဲ့ နိုင်ငံတွေအကြောင်းကို လေ့လာသုံးသပ်တင်ပြသွားခဲ့ပါတယ်။ ဒီလို အသွင်ကူးပြောင်းရေးဖြစ်စဉ် အတွင်းမှာ ‘အရပ်ဘက် စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး’ တွေရဲ့ အရေးပါမှုကို ပညာရှင်လောကမှာ အရင်ဆုံး ထောက်ပြသတိပေးသွားသူဟာလည်း သူပါပဲ။ နောက်ပိုင်း ၁၉၉၀ ခုနှစ်ဝန်းကျင်မှာ ဆိုဗီယက်ယူနီယံကြီး ပြိုကွဲသွားတဲ့ အခါ ခွဲထွက်သွားတဲ့ ပြည်နယ်တွေရဲ့ အရှေ့ဥရောပ ဒီမိုကရေစီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာလည်း ဒီအရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးဟာ ထပ်မံအရေးပါလာခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလရဲ့ အလွန်ရှုပ်ထွေးအရေးပါတဲ့ ဒီဆက်ဆံရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး နိုင်ငံတကာပညာရှင်များ ရဲ့ ဖိုရမ်တစ်ရပ်ကို သူဦးဆောင်ကျင်းပခဲ့ပါတယ်။ ဒီဖိုရမ်မှာ သူ့ရဲ့ ဟောပြောချက်ခေါင်းစီးက ‘ခေတ်သစ်အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး’ပါ။

ဒီဟောပြောချက်ထဲမှာ စစ်အေးခေတ်နောက်ပိုင်း စစ်သားများ နဲ့ အရပ်သားများ အကြား ပြောင်းလဲလာနေတဲ့ ဆက်ဆံရေးများ နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တိမ်းညွတ်မှု အလားအလာတွေကို ပါမေက္ခဟန်တင်ဟန်က ခြုံငုံသုံးသပ်သွားခဲ့ပါတယ်။ တစ်နည်းပြောရရင် ပြီးခဲ့တဲ့ ဆယ်စုနှစ်အချို့အတွင်း ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လှုပ်ရှားမှုများကြောင့် ‘အရပ်သား နဲ့ စစ်သားများ’ အကြား အသစ်ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာတဲ့ စိန်ခေါ်မှုတွေအကြောင်း မီးမောင်းထိုးပြ ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ သူ့ အဆိုအရ တတိယလှိုင်း ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံတွေမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် ‘အရပ် ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး’ဟာ အရင်အာဏာရှင်အစိုးရအတွက် ပိုမိုတိုးတက်ကောင်းမွန်တယ်လို့ ဆိုနိုင်

င်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်တော်များများမှာ အရင်နိုင်ငံရေးရာထူးကြီးတွေ မြင့်မြင့်မားမား ရယူ ထားတဲ့ စစ်အရာရှိကြီးတွေကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ခဲ့တယ်။ တချို့နိုင်ငံတွေမှာ စစ်တပ်က အီလစ်တွေရဲ့ နိုင်ငံရေးမှာ ပါဝင်စွက်ဖက်မှုတွေကို တစ်စုံတစ်ရာ တားဆီးဟန့်တားနိုင်ခဲ့တယ်။ တစ်ချိန်တည်းမှာ စစ်တပ်က ချုပ်ကိုင်ထားတဲ့ ထောက်လှမ်းရေးလို အထူးအဖွဲ့အစည်းတွေကိုလည်း ဖျက်သိမ်းခြင်း (သို့)အသွင်ပြောင်းခြင်းတွေ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြတယ်။ နိုင်ငံ အနည်းအကျဉ်းမှာ တော့ အရပ်သား ဦးဆောင်တဲ့ ကာကွယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာနလို စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းတွေ ထူထောင်နိုင်တဲ့ အထိ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲတွေ လုပ်နိုင်ခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလိုဆက်ဆံရေးပုံစံနဲ့ ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲတွေ လုပ်ရာမှာ အရေးပါတဲ့ လုပ်ငန်း တစ်ရပ်ကတော့ စစ်တပ်ရဲ့ အဓိကလုပ်ငန်းတာဝန်တွေဖြစ်တဲ့ နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးနဲ့ ကာကွယ်ရေး တာဝန်တွေ ထမ်းဆောင်နိုင်ရေးအတွက် စစ်မှန်တဲ့ Professional တပ်မတော်တစ်ရပ် ထူထောင်ဖို့ တွန်းအားပေးသွားကြရမှာ ပါ။ တပ်မတော်မှာ Professional ဝါဒအားကောင်းရေးအတွက် အလေး အနက်ထားတည်ဆောက်ရာမှာ စစ်သင်တန်းကျောင်းများ ၊ အကယ်ဒမီ စစ်တက္ကသိုလ်များကို အဓိကအားထားပြုပြင်ပြောင်းလဲကြရပါလိမ့်မယ်။ ဒီတက္ကသိုလ်မှာ စစ်သဘောတရား၊ စစ်ပညာကျွမ်းကျင် ရေးသာမက ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်တစ်ရပ် ထူထောင်ရေးဆိုင်ရာ သဘောတရား အယူအဆတွေပါ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းထဲမှာ ထည့်သွင်းပညာပေးဖို့ လိုပါလိမ့်မယ်။ တကယ်လို့ ဖြစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် အမေရိကန်အနောက်နိုင်ငံတွေလို ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတွေက ခေတ်မီအစဉ်အလာကြီးမားတဲ့ စစ်တက္ကသိုလ်ကြီးတွေနဲ့ ဆက်စပ်သင်တန်းတက်ရောက်ခွင့်ရမယ် ဆိုရင်တော့ အကောင်းဆုံးပေါ့။

ဒါ့အပြင် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းရေး ဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ အရပ်
ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံ ရေး အဆင်ပြေချောမွေ့ရေးအတွက် အခြေခံ
လိုအပ်ချက်(၃)ရပ်ကို အခုလို ပေါင်းချုပ်ပြခဲ့ပါတယ်။

(၁) စစ်ရေးကျွမ်းကျင်သူများ အဖြစ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသ
ည့် (Professional Army) တပ်မတော်မျိုး ထူထောင်ရေး

(၂) အရပ်ဘက်- စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ထားသည့်
နိုင်ငံတကာနှုန်းစံများကို နားလည်သဘောပေါက်မှု အပြန်အလှန်တည်
ဆောက်ရေး

(၃) နိုင်ငံရေးနှင့် စစ်ရေးအီလစ်များ အနေဖြင့် အပြန်အလှန် အသိ
အမှတ်ပြုပြီး လက်တွေ့ အလုပ်ဖြစ်သည့် ‘ပကတိသဘာဝကျသည့် အရ
ပ်ဘက် အုပ်ချုပ်ရေး’ (Objective Civilian Administration) တစ်ရပ်ကို
အင်စတီကျူးရှင်းတစ်ရပ်ဖြစ်လာအောင် ပူးပေါင်းတည်ဆောက်ရေး တို့
ပဲ ဖြစ်တယ်။ ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်တွေကို ကောင်းစွာ သဘောပေါက်ပြီး လ
က်တွေ့အကောင်အထည် ဖော်ရေးမှာ အနည်းဆုံးအားဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးပြီး ဒီမို
ကရေစီနိုင်ငံကြီးများ ရဲ့ အတွေ့အကြုံတွေကို ဖြစ်နိုင်တဲ့ နည်းနဲ့ ရယူနိုင်
ဖို့ လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။

တကယ်တမ်းမှာ တော့ အရပ်ဘက်မှာ ရော စစ်ဘက်မှာ ပါ တိုင်းပြ
ည်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ မတူတဲ့ အတွေ့အကြုံ အသီးသီး
တွေရှိနေခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဘက် အီလစ်များ အနေနဲ့ ကိုယ့်အ
တွေ့အကြုံကိုယ် ပြန်သုံးသပ်ကြည့်ရင်ပဲ အာဏာကို သိမ်းပိုက်ထားနိုင်
စစ်ဘက်မှာ ပါ တိုင်းပြည်တည်ဆောက်ရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ မတူတဲ့ အ
တွေ့အကြုံ အသီးသီးတွေရှိ နေခဲ့ကြပြီး ဖြစ်ပါတယ်။ စစ်ဘက်
အီလစ်များ အနေနဲ့ ကိုယ့်အတွေ့အကြုံကိုယ် ပြန်သုံးသပ် ကြည့်ရင်ပဲ

အာဏာကို သိမ်းပိုက်ထားနိုင်ပေမယ့် ရှုပ်ထွေးတဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းပြဿနာတွေကို စစ်တပ်ထဲမှာ လို အမိန့်ပေးဖြေရှင်းဖို့ ဆိုတာ မလွယ်လှကြောင်း တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ဖူးတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်ကြီးတွေ ကောင်းကောင်း သိနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးမှာ ပါဝင်ပတ်သက်ခြင်းကြောင့် စစ်တပ် ရဲ့ စုစည်းညီညွတ်မှု၊ ထိရောက်စွာ စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အရည်အသွေးကို ထိပါးစေရုံမျှမက အနိမ့်ဆုံး အားဖြင့် စည်းကမ်းစနစ်လျော့ရဲမှုတွေအထိ ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်။ တစ်ဖက်က နိုင်ငံရေးသမားတွေ အနေနဲ့ လည်း အာဏာရရှိရေးအတွက် စစ်တပ်ကို နိုင်ငံရေးထဲ ဆွဲသွင်းမိလို့ တန်ဖိုးကြီးမားစွာ ပေးဆပ်ရတတ်တဲ့ ဒုက္ခဆိုးအမျိုးမျိုးလည်း ကြုံခဲ့ကြရပြီးပါပြီ။

တိုင်းပြည်တစ်ပြည်မှာ အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး မကောင်းတော့ဘူးဆိုရင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအသာထား၊ နိုင်ငံရေးအရ တည်ငြိမ်မှုမရနိုင်ဘူးဆိုတာ ထိုင်းနိုင်ငံရေးလောကကို ကြည့်ရင် သိနိုင်ပါတယ်။ ပြည်သူလူထုနဲ့ တပ်မတော်အကြား အမုန်းတရားတွေ ကြီးထွားလာပြီဆိုရင်တော့ အာရပ်နွေဦးရဲ့ နောက်ဆက်တွဲဖြစ်ရပ်တွေက သက်ပြေနေကြပါပြီ။ ဒါကြောင့် တိုင်းပြည်အေးချမ်း တည်ငြိမ်စေချင်ရင်၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေချင်ရင်၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးစေချင်ရင် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေးကောင်းမှ ငြိမ်းချမ်းရေး ရနိုင်မယ်။ စစ်အသုံးစရိတ်တွေ လျော့ကျလာမယ်။ တပ်မတော်ရဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးတွေ ပြည်သူ့လက်ထဲရောက်လာနိုင်မယ်။ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး လုပ်ငန်းတွေကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ဒီပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်အတွင်းမှာ ပဲ လူထုနဲ့ တပ်မတော်အကြား အမုန်းတရားတွေ၊ မယုံကြည်မှုတွေ လျော့သွားပြီး ပြည်သူတွေရဲ့ နှင်းဆီခိုင်ပြန်ဖြစ်လာနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

တစ်ချိန်တည်းမှာ ‘အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး’ ဖြောင့်ဖြူး

ကောင်းမွန်အောင် ကြိုးပမ်းရာမှာ စိန်ခေါ်မှုများ လည်း အမှန်ပင် ရှိနေ ဆဲဖြစ်တယ်။ စစ်အာဏာရှင်စနစ်အောက်မှာ ပြည်သူများ ဆင်းရဲမွဲပြာ ကျ၊ ဒုက္ခရောက်နေခဲ့ရသည့် ပြဿနာကို နောင်တက်လာတဲ့ အရပ်သား အစိုးရကသိသာထင်ရှားစွာ အောင်မြင်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် မစွမ်း ဆောင်နိုင် စစ်တပ်က ပြန်လည် အာဏာသိမ်းမှုတွေ ရှိလာနိုင်တယ်။ ထို့ အတူ စစ်အာဏာပိုင်များ ရဲ့ အကျိုးစီးပွားနဲ့ စစ်တပ်ရဲ့ အကျိုးစီးပွား တွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းတွေက အလွန်အကျွံ ထိပါးလာပြ န်ရင်လည်း နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါထက်ပိုပြီး အ ရေးကြီးတာ စစ်ဘက်အုပ်စိုးမှု ကာလ အတွင်းက စစ်အာဏာပိုင်တွေ ကျူးလွန်ခဲ့တဲ့ ပြစ်မှုတွေကို နောက်ကြောင်းပြန် ဥပဒေနဲ့ အရေးယူ ခြင်း မျိုးကို ၎င်းတို့ က အကြောက်ဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ အရပ်ဘက်မှ ဥပဒေနဲ့ နောက်ကြောင်းပြန်ရင်း ၎င်းတို့ ကလည်း လက်နက်နဲ့ နောက်ကြောင်းပြန်ကြမည်သာ ဖြစ်ပါတယ်။ ၎င်းမှာ ပြည်သူတွေ အနေ နဲ့ အခံရလည်း ခက်၊ အရပ်ဘက် အစိုးရအနေနဲ့ လည်း ကိုင်တွယ်ရခက် တဲ့ သမိုင်းပြဿနာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

စစ်အေးခေတ်ကြီးရဲ့ အဆုံးသတ်မှုနဲ့ ဒီမိုကရေစီထွန်းကားပြန့်ပွား လာခြင်းရဲ့ အဓိပ္ပာယ် တစ်ရပ်မှာ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းလုံးရှိ နိုင်ငံများ အပေါ် ပြည်ပခြိမ်းခြောက်မှု အန္တရာယ်လျော့ပါးကျဆင်း လာတဲ့ သဘောပင် ဖြ ဖ်ပါတယ်။ ၎င်းအနေအထားအောက်မှာ တပ်မတော်ရဲ့ အဓိက လုပ်ငန်းတာဝန် များ ဖြစ်ကြတဲ့ ပြည်ပကျူးကျော်မှု တွန်းလှန်ရေးနဲ့ လုံခြုံရေးလုပ်ငန်းတာဝန်များ ရဲ့ အခန်း မလွဲမသွေ လျော့ပါးကျဆင်း လာပေတော့မယ်။ အဲဒီအခါတပ်မတော်ရဲ့ လုပ်ငန်းတာဝန်တွေကို အသ စ်ပြန်လည် ဖွင့်ဆိုခြင်းနဲ့ သတ်မှတ်ခြင်းတို့ မလွဲမသွေ ရှိလာပါတော့မ ယ်။ တပ်မတော်ကို ပြည်တွင်းလုံခြုံရေး အတွက် အဓိကထား သုံးစွဲရင်

ရဲလုပ်ငန်းအဆင့်ကို လျှော့ကျသွားနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှ မဟုတ် ဖွံ့ဖြိုးရေး လုပ်ငန်းများမှာ တပ်မတော်ကို နှစ်ထားရင်လည်း တိုက်ခိုက်ရေး အရည်အသွေးများ ကျဆင်း လာပြီး လိုအပ်လာချိန်မှာ နိုင်ငံတော်ကာကွယ်ရေး တာဝန်တွေ အပြည့်အဝ မထမ်းဆောင်နိုင်ရင်လည်း တိုင်းပြည်ဒုက္ခရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။ ဒီအတွက် ဟန်တင်တန်ရဲ့ အဖြေမှာ ဖွံ့ဖြိုးရေးနဲ့ စစ်တပ် တာဝန်နှစ်မျိုးစလုံး ပူးတွဲထမ်းဆောင်ရမယ့် နိုင်ငံတကာငြိမ်းချမ်းမှု ထိန်းသိမ်းရေးတပ်ဖွဲ့တွေမှာ ပူးပေါင်းပါဝင်ရန်ပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဘယ်လိုပဲဖြစ်ဖြစ် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေးရဲ့ အနာဂတ်အလားအလာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဟန်တင်တန်ရဲ့ နောက်ဆုံးကောက်ချက်မှာ ဒီလိုဖြစ်ပါတယ်။ အခုအခါ နည်းပညာ တော်လှန်ရေးနဲ့ အတူ စစ်လက်နက်ပစ္စည်းများ ရဲ့ စွမ်းအားမြင့်မားလာခဲ့ပြီး စစ်ရေးနည်းပညာများမှာလည်း ခေတ်မီဆန်းပြားလာပါတယ်။ ဒါ့အပြင် အနုမြူလက်နက်များ ထွန်းကားပြန့်ပွား လာပြီး Globalization ဖြစ်စဉ်ကြီးထွားလာတဲ့ ခေတ်ကြီးမှာ ကမ္ဘာစစ်ကဲ့သို့ အထွေထွေစစ်ပွဲမျိုး ဖြစ်ပွား နိုင်စရာ အကြောင်းမရှိတော့ပါဘူး။ ဒါ့ကြောင့် ရေရှည်မှာ စစ်မှုမထမ်းမနေရစနစ်နဲ့ ထူထောင် ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ အမြဲတမ်းတပ်မတော်မျိုးလည်း အနာဂတ်မှာ လိုအပ်မှာ မဟုတ်တော့ပေ။ ပါမောက္ခ ဟန်တင်တန်ရဲ့ ကောက်ချက်ဟာ အနာဂတ်မှာ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ အနာဂတ်ဟာ ရာစုနှစ်နဲ့ ချီပြီး ကြာကောင်းကြာပါလိမ့်မယ်။ မျက်မှောက်ခေတ်မှာ မူ တိုင်းပြည်တွေရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေးနဲ့ ဒီမိုကရေစီ တည်တံ့ခိုင်မာရေးတို့ အတွက် အရပ်ဘက်-စစ်ဘက် ဆက်ဆံရေး အဆင်ပြေချောမွေ့ဟန်ချက်ညီနေဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ထိုသို့အဆင်ပြေဟန်ချက်ညီရေးအတွက် ဖိလစ်ပိုင် နိုင်ငံမှ စစ်ရေးလေ့လာသူပညာရှင် ဖိလစ်အင်္ဂီ

ရို(Philip Aquiro) က ဤသို့ သတိပေးထားဖူး ပါတယ်။

"အခြေအနေ၊ အချိန်အခါ မရင့်မှ ည့်သေးဘဲ စစ်တပ်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အလျင်အမြန် ဆောင်ရွက်ရင် တန်ပြန်ဆန့်ကျင်တုံ့ပြန်မှုကို မလွှဲမသွေရင်ဆိုင်ရနိုင်ပါတယ်။ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးဖြစ်စဉ်ရဲ့ အဦးအစ ကာလပိုင်းများမှာ စစ်တပ်နဲ့ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်ရေးအတွက်၊ အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့ ရဲ့ အာဏာလုပ်ပိုင်ခွင့်၊ အကျိုးစီးပွားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အထိအရှုမခံနိုင် တဲ့ နယ်ပယ်များမှာ အချိန်ရွှေ့ဆိုင်းထားရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မယ်။ အရပ်ဘက်အာဏာပိုင်များ နဲ့ စစ်တပ် တို့အကြား အနိမ့်ဆုံးအားဖြင့် အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ယုံကြည်မှု ဖွံ့ဖြိုးလာချိန်ရောက်မှ သာ စစ်တပ်မှာ အရပ်ဘက် ကျွမ်းကျင်သူများကို ထည့်သွင်းအသုံးချရင် စစ်တပ်အပေါ်အရပ်ဘက် အုပ်စိုးမှုထူထောင်ပြီး ဒီမိုကရေစီတပ်မတော်တစ်ရပ်ကို တည်ဆောက်သွားနိုင်မှာ ဖြစ်ပါတယ်"

မြန်မာပြည်မှာ အမှန်တကယ်လည်း ‘ရှစ်လေးလုံး ပြည်သူ့အရေးတော်ပုံကြီး’ အဆုံးသတ် အောင်ပွဲဆီသို့ မရောက်ခဲ့ကြပါ။ ဒါကြောင့်လည်း NLD ပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က "မြန်မာပြည်ဟာ တပ်မတော်က ပေးသလောက်ပဲ ဒီမိုကရေစီ ရဦးမှာ ပါ" လို့ သတိပေးခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါ လိမ့်မယ်။ ဒါကြောင့်လည်း သူမကိုယ်တိုင် နိုင်ငံရေးအရ စွန့်လွှတ် တန်ဖိုးပေးပြီး အမျိုးသား ပြန်လည်သင့်မြတ်ရေး လမ်းကြောင်းကို လျှောက်ခဲ့ရပုံပါပဲ။ ဒီလို နိုင်ငံရေးအနေအထားတွေအောက် မှာ မြန်မာပြည်ရဲ့ အရပ်ဘက် စစ်ဘက်ဆက်ဆံရေး အဆင်ပြေ ချောမွေ့ဟန်ချက်ညီနေဖို့ အရေးကြီး နေပါပြီ။

(Ref: New Civil-Military Relation)

